

WINDOWS 8 - I

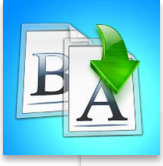

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ATA-AÖF

TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ-I Uzm. Orhan ÇELİKER

İÇİNDEKİLER

- Sürücü, Klasör ve Dosya Kavramları
- Windows'a Giriş
- Windows 8'i Kişiselleştirme
- Masaüstü
- Bu Bilgisayar Penceresi
- Geri Dönüşüm Kutusu
- Ek-1 Fare kullanımı
- Ek-2 Klavye Kullanımı

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
- Windows işletim sistemini tanıyabilecek ve kullanabilecek,
- Sürücü, klasör ve dosya kavramlarını öğrenebilecek,
- Windows 8 işletim sistemini istediğine göre kişiselleştirebilecek,
- Masaüstü görünümünü ve bileşenlerini tanıyabilecek,
- Fare ve klavye kullanım bilgisine sahip olabileceksiniz.

ÜNİTE

4

GİRİŞ

Bilgisayar sistemlerinde kullanılan temel yazılım işletim sistemidir.

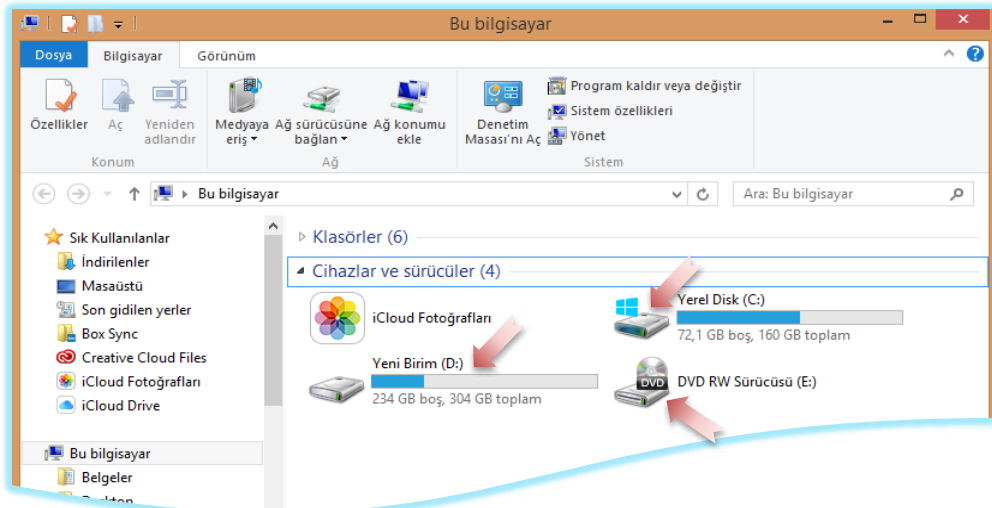
Bilgisayarlar, belli donanım birimlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulur. Bu donanım birimlerinin çeşitli amaçlara yönelik işleri yerine getirebilmeleri için yazılımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç kapsamındaki en temel yazılım, bilgisayarların çalışabilmesini sağlayan işletim sistemidir. Genel olarak işletim sistemleri; merkezi işlem birimini farklı işlere yönlendirmek, anabelleği yönetmek, harici kayıt cihazlarını yönetmek, giriş/çıkış birimlerini kontrol etmek, bilgisayar sisteminin güvenliğini ve kontrolünü sağlamak vb. işlemleri yerine getirmektedir. Bu yazılımlar olmaksızın bilgisayar sistemlerini düşünmek imkânsızdır. Bu nedenle farklı isimlerde ve özelliklerde birçok işletim sistemi üretilmiş ve kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Dünyada kullanılan en yaygın işletim sistemlerinden biri Windows işletim sistemidir. Windows işletim sistemi donanım birimlerini yönlendiren yazılımların çalışması için ortam sağlar ve *yazılım – donanım iletişimini* yönetir. Diğer işletim sistemlerinde olduğu gibi Windows işletim sistemi de bilgileri dosya, klasör ve sürücü adı verilen yapılar altında saklar ve yönetir. Bu nedenle Windows işletim sisteminin tanıtımından önce kısaca dosya, klasör ve sürücü kavramlarına değinilmiştir. İşletim sistemine yönelik konular Windows 8 kurulumu gerçekleştirilmiş varsayılarak anlatılacaktır. Ayrıca fare ve klavye kullanımına yönelik anlatımlar bölüm sonundaki ek kısmında yer almaktadır.

SÜRÜCÜ, KLASÖR VE DOSYA KAVRAMLARI

Sürücü: Bilgisayar sistemi üzerinde veri saklamak için kullanılan yapıdır.

Bilgisayarda çalışan sabit disk sürücüsü, CD sürücü, disket sürücüsü gibi çeşitli sürücüler bulunmakata ve her bir sürücü C, D, E gibi harflerle adlandırılmaktadır.

Resim 1. Bilgisayar Sistemi Üzerindeki Sürücüler

Windows işletim sistemindeki sürücülerin **C** harfinden başlanarak isimlendirildiği görülür. Bunun asıl nedeni **A** veya **B** harflerinin disket sürücüler için kullanılmasıdır. Sabit diskler için sürücü harfi standart olarak **C**'dir. Eğer sabit disk birkaç bölümden meydana geliyorsa bu bölümleri ifade etmek için C'yi takip eden harfler kullanılır. Sabit disklerden sonra sırasıyla **CD** veya **DVD**, flash disk ya da diğer harici bellekler ve ağ sürücülerini takip eden harflerle gösterilir (Resim 1).

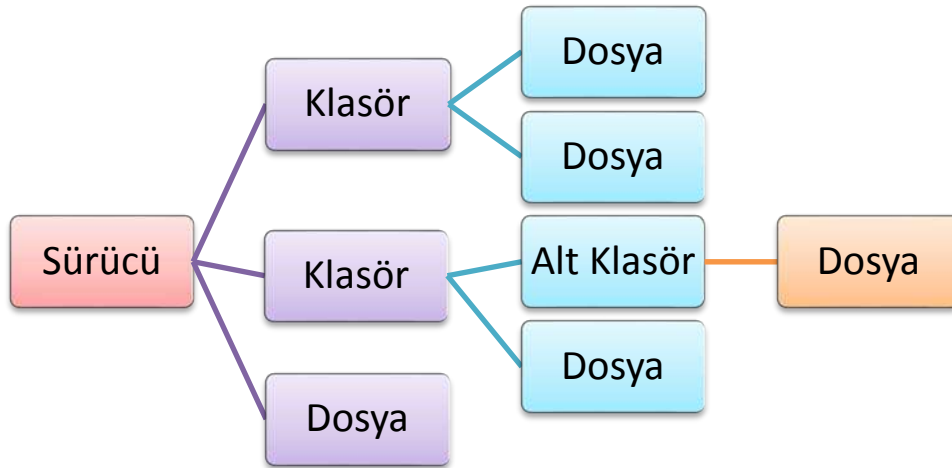
Dosya bir veri veya bilgiler topluluğudur.

Dosya: Bilgisayarda bilgiler dosyalar halinde saklanır. Dosyalar, veri dosyaları (belgeler) ve program dosyaları olmak üzere iki kısma ayrılır. Veri dosyaları uygulama yazılımları tarafından oluşturulan ve kullanılan verileri içerirken, program dosyaları ise bilgisayarın görevlerini yerine getirmesi için takip ettiği komutları barındırmaktadır. Genel olarak dosyalar kullanıldıkları programların vermiş oldukları uzantılara sahiptirler. Bir dosya, dosya adı ve uzantısının birleşimi ile isimlendirilir. Örneğin **"belge1.docx"** dosya ismi analiz edildiğinde **"belge1"** dosya adı, **"."** ayraç ve **"docx"** Word programını temsil eden dosya uzantısıdır. Dosyalar isimlendirilirken kullanılmaması gereken **".,;+-*/\<>"** gibi bazı özel karakterler bulunmaktadır.

WINDOWS işletim sisteminde klasörler hiyerarşik bir yapıdadır.

Klasör (Directory): Klasörler, disk üzerindeki dosyaların ve alt klasörlerin organize edilmesinde kullanılan yapılardır. Bir klasöre birden fazla dosya ve alt klasör eklenebilir. Böylece belirli bir amaç için oluşturulmuş dosya yapısı ve klasörler kategorize edilebilir. Windows işletim sisteminde klasörler bir ağaç şeklinde düzenlenir. Şekil 1'de sürücü, klasör ve dosyalara ilişkin hiyerarşik yapı gösterilmiştir.

Şekil 1. Sürücü, Klasör ve Dosya İlişkisi

WINDOWS'A GİRİŞ

Windows, Microsoft tarafından Apple firmasının grafik ekranlı Machintosh makinelerine rakip olarak piyasaya sürülen görsel arayüzlü bir işletim sistemidir.

Hızlı bir şekilde çıkarılan ikinci sürümü kullanıcıların ilgisini çekmiştir. İlginin artması üzerine 1990 yılında üçüncü sürümü çıkmıştır. Windows 3 sürümünde çeşitli güncellemeler yapılarak Windows 3.1 ile Windows 3.11 kullanıma sunulmuştur. Tüm bu programlar kişisel bilgisayarlar ve DOS işletim sistemi altında kullanılabilecek yapıda tasarlanmıştır.

Dünya üzerinde kişisel bilgisayarların yaklaşık %90'ında WINDOWS işletim sistemi, çeşitli sürümleriyle kullanılmaktadır.

1995 yılına gelindiğinde Windows 4.0 versiyonu, Windows 95 adıyla piyasaya çıkmıştır. Programın, 1998 yılında Windows 98, 2000 yılında, Windows Millennium ve Windows 2000, 2001 yılında NT ve MS-DOS tabanlı ürün serisini birleştiren Windows XP, 2007 yılında Windows Vista, 2009 yılında Windows 7, 2012 yılında Windows 8 ve son olarak da 2013 yılında *Windows 8.1* sürümü piyasaya sürülmüştür. Sonraki her sürüm, öncekilerden daha gelişmiş özelliklere sahiptir. Ayrıca Microsoft, Windows 8 ile birlikte tabletlerde de yer almış oldu.

Günümüzde dünya üzerindeki kişisel bilgisayarların çoğunda Windows işletim sistemi, çeşitli sürümleriyle kullanılmaktadır. Genel anlamda, işlemlerin yapılması ve kullanılması mantığında değişiklik olmadığından, herhangi bir Windows sürümünü tam olarak kullanabilen bir kullanıcı diğer Windows sürümlerini de kolay bir şekilde kullanabilmektedir.

Windows, bilgisayarların grafik arayüzlü işletim sistemi olarak tanımlanır. Bir işletim sisteminin grafiksel olması, işletim sisteminin klavyeden komutlar yazmak yerine, genellikle fare gibi bir aygıtla ekrandaki simgelerin kullanılmasına imkân verir. Komutların ezberlenmesi ve doğru olarak yazılması gereğinin olmaması nedeniyle, grafiksel işletim sistemlerinin öğrenilmesi ve kullanılması daha kolaydır. Böylece kullanıcılar dikkatlerini bilgisayarı kullanmaya değil, yapmak istedikleri iş üzerine yoğunlaştırabilirler.

WINDOWS, grafik arabirimli kişisel bilgisayarların, grafik arayüzlü işletim sistemidir.

Resim 3. Grafik Arayüzlü İşletim Sistemi (Windows 8)

Resim 3. Metin Arayüzlü İşletim Sistemi (DOS)

Windows 8, Windows işletim sistemlerinin en son versiyonudur. Windows genel olarak ekran üzerinde fareyle kontrol edilebilen resimler, simgeler, pencereler ve sözcükler kullanan bir grafiksel kullanıcı arabirimi, basit bir kelime işlemci ve bir grafik programı, aynı anda birçok belgeyi görüntüleme ve çok sayıda programı aynı anda çalıştırma gibi birçok imkân sunar. Bu sürüm diğer versiyonların özelliklerini barındırmakla birlikte birçok yenilik sunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

Dokunmatik ekran desteği: Windows 8 ile gelen en büyük yenilik yeni tasarlanan arayüzdür. Dokunmatik ekranlar için uyumlu olan Windows 8 arayüzü, tablet bilgisayarların kullanımını oldukça kolaylaştırmaktadır.

Windows 8 arayüzü: Klasik Windows işletim sistemlerinin arayüzlerinin yerine Windows Phone 7 arayüzüne benzeyen Windows 8 arayüzü masaüstü ve simgelerin dışında canlı kutucuklar (live tiles) diye adlandırılan bileşenlerden oluşmaktadır (Resim 4). Bu bileşenler, bilinen simgelerle aynı mantıkta çalışmaktadır. **Canlı kutucuklar, simgelerle aynı işlevleri yapabiliyorken aynı zamanda e-posta, hava durumu gibi anlık bilgileri de üzerlerinde gösterebilmektedirler.**

Resim 4. Windows 8 Arayüzü

Windows 8 kullanıcı arayüzü başlangıç ekranı olarak adlandırılmaktadır (Resim 4). Başlangıç ekranı; sık kullanılan uygulamalara, kişilere, web sitelerine, klasörlere veya kullanıcı tarafından eklenen diğer öğelere hızlıca erişim sağlamaktadır.

Masaüstündeyken başlangıç düğmesine sağ tıklanarak Güç Seçenekleri, Görev Yöneticisi, Denetim Masası ve Aygıt Yöneticisi gibi hızlı ayarlara erişilebilir.

Başlangıç ekranındaki kutucuklarda sosyal platform güncellemeleri, uygulama bildirimleri, yeni e-postalar, takvim hatırlatmaları gibi birçok bilgi herhangi bir uygulama açılmadan görüntülenir. Başlangıç ekranı ve kutucuklar kullanıcılara göre kişiselleştirilebilir. Windows 8'de başlangıç ekranını görüntülemenin birkaç yolu vardır. Bunlar:

Ekranın sol alt köşesindeki başlangıç düğmesine dokunma veya tıklama (Resim 5)

Resim 5. Başlangıç Düğmesi

Klavyede bulunan Windows logo tuşunu kullanma (Resim 6)

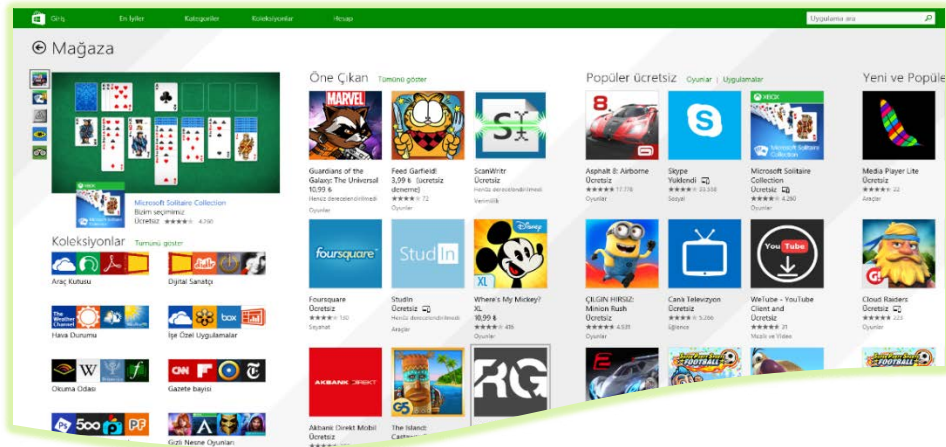
Resim 6. Windows Logo Tuşu

Mouse ile ekranın sağ üst köşesine giderek açılan paneldeki başlangıç düğmesine dokunma veya tıklama şeklindedir (Resim 7).

Resim 7. Başlangıç Düğmesi

Uygulamalar (Apps): Uygulamalar, Windows 8'i masaüstü işletim sisteminden çok mobil bir işletim sistemi olarak öne çıkarmaktadır. Uygulamalar, Windows Market (Mağaza) üzerinden yüklenebilir. Bunun yanında Windows kurulduğunda ön tanımlı olarak posta, müzik, videolar, fotoğraflar, oyunlar gibi birçok uygulama yerleşik olarak bulunmaktadır.

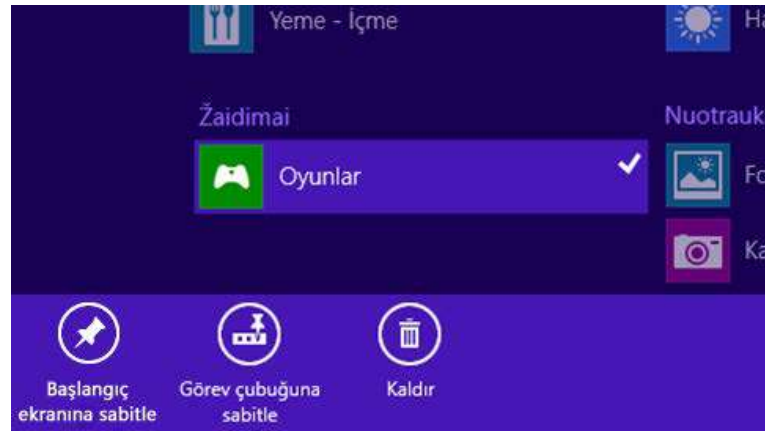
Resim 8. Mağaza

Bilgisayara yüklenen tüm uygulamalar ve programlar **Uygulamalar** görünümünde listelenmektedir. Uygulamalar görünümüne geçmek için başlangıç ekranının sol alt köşesinde bulunan düğmesi tıklanır (Resim 9).

Resim 9. Uygulamalar Görünümü

Windows mağazasından yüklenen yeni uygulamalar, Uygulama görünümünde gösterilir. Uygulamalar, hızlı erişim için başlangıç ekranına veya masaüstü görev çubuğuna sabitlenebilir. Bu işlem için sabitlenecek uygulama üzerine sağ tuş yapılır ve alt tarafta açılan sabitleme seçenekleri kullanılır (Resim 10). Uygulama kaldırma işlemi için de aynı yol izlenerek **Kaldır** düğmesi kullanılır.

Resim 10. Uygulama Sabitleme - Kaldırma

Ekran kilidi ve resimli parola: Windows 8 işletim sisteminde, mobil aygıtlarda olduğu gibi ekran kilidi olarak herhangi bir resim kullanılabilir (Resim 6). **Kilit olarak kullanılacak resim üzerindeki üç farklı noktaya dokunularak oluşturulan şekil parola olarak kullanılabilir.**

Resim 11. Resimli Parola

Aygıt uyumluluğu: Windows 8 işletim sistemi masaüstü bilgisayarların yanısıra mobil aygıtlarda da kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır. Windows 8 kullanıcı arayüzü, kullanıldığı aygıtın ekran boyutlarına göre otomatik olarak ayarlanır.

Resim 12. Windows 8 Aygıt Uyumluluğu

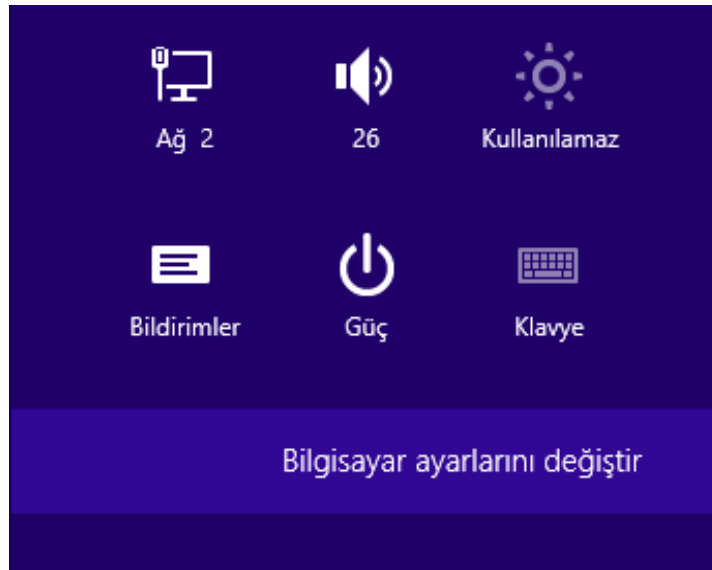
Windows 8'deki bu yeniliklere bazı kullanıcıların alışması güç olabilir. Ancak bu işletim sistemi Windows 7 ile uyumlu olduğundan Windows 8 arayüzünün yanısıra gelenekselleşmiş masaüstü arayüzü de kullanılabilir. Ayrıca Windows 8 ile kullanıcılar, bilgisayarlarını eski Windows sürümlerine göre çok daha hızlı açıp kapatabilmekte, yeni arayüzü ile uygulamalar, yazılımlar ve belgeler arasında daha rahat ve hızlı bir şekilde gezinebilmektedirler.

WINDOWS 8'İ KİŞİSELLEŞTİRME

Kullanıcılar, işletim sistemlerini kendi zevk ve alışkanlıklarına göre kişiselleştirmek ister. Masaüstü arkaplanı resmi, başlangıç ekranı rengi, uygulama sesleri gibi birçok özellik kullanıcı isteğine göre ayarlanabilir. Bunun için fare imleci ekranın sağ üst köşesine getirilerek Resim 13'teki menünün açılması sağlanır. Açılan menüden *Ayarlar* düğmesi kullanılarak görüntülenen panelden *Bilgisayar ayarlarını değiştir* seçeneği kullanılır (Resim 14).

Resim 13. Ayarlar Düğmesi

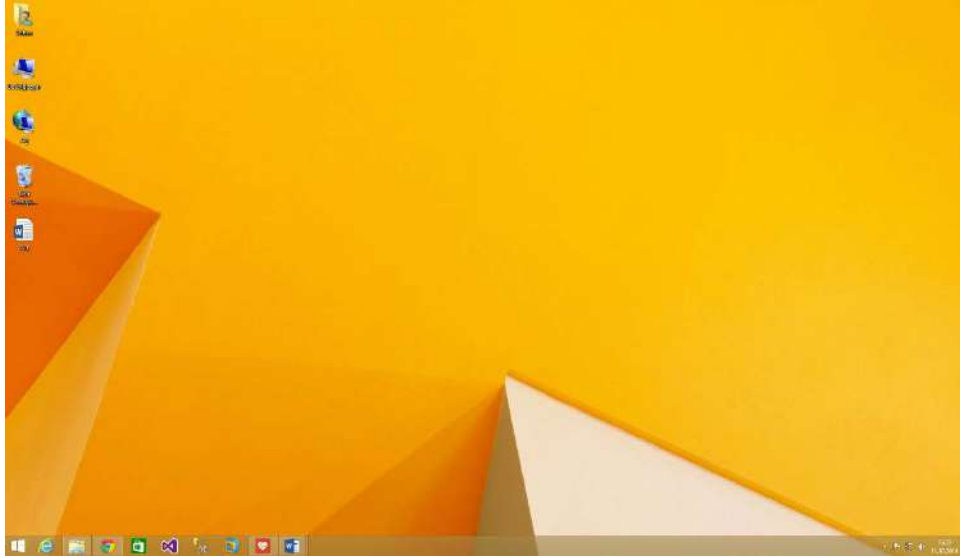

Resim 14. Bilgisayar ayarlarını değiştir

Bilgisayar ayarlarını değiştir seçeneği kullanılarak açılan pencereden kilit ekranı, cihazlar, OneDrive ve hesaplara yönelik birçok ayar değiştirilebilir. Ayrıca bu pencereden *Denetim Masasına* erişilebilir ve buradan bilgisayarla ilgili tüm ayarlar düzenlenebilir. Denetim masasına ilişkin ayarlara Ünite 6'da detaylı bir şekilde değinilecektir.

MASAÜSTÜ

Windows 8 işletim sistemi açıldığında kullanıcıları yeni bir arayüz olarak tasarlanan **Başlangıç ekranı** karşılamaktadır. Ancak bundan önceki Windows sürümlerinde olduğu gibi Windows 8’de de masaüstü görünümü ve öğeleri mevcuttur (Resim 15). Masaüstünde en çok simgeler dikkat çeker. Simgeler dosya, klasör ve kısayolları temsil eden küçük resimlerdir. İkon (icon) olarak da adlandırılan simgeler tanımlayıcı isimlerle görülür.

Resim 15. Masaüstü

Bilgisayar kullanılırken herhangi bir ekrandan masaüstü görünümüne dönmek için aşağıdaki işlemlerden herhangi biri kullanılabilir:

- **Başlangıç ekranı** açılarak Masaüstü kutucuğu tıklanabilir.
- Klavyeden **Windows logo tuşu+D** tuş bileşeni kullanılabilir.

Masaüstü görünümü kullanılan bilgisayara yüklü programlara ve kişiselleştirilmiş arka plan görüntülerine göre değişiklik gösterebilir. Ancak tüm masaüstlerinde ortak olan öğeler ve bölümler vardır.

Açık olan ve çalışan programlar, görev çubuğu üzerinde düğme şeklinde görünmektedir.

Görev Çubuğu: Standart olarak ekranın alt kısmına konumlandırılmış ve Masaüstü ekranının bir köşesinden diğer bir köşesine kadar uzanan çubuktur. **Başlangıç** ekranı düğmesi, program veya uygulama simgeleri, tarih-saat bilgisi ve bildirim simgeleri görev çubuğu üzerinde bulunur (Resim 16).

Resim 16. Görev Çubuğu

Açık olan ve çalışan dosya, program veya uygulamalar, görev çubuğu üzerinde düğme şeklinde görünür. Bu düğmeler kullanılarak istenilen dosya, program veya uygulamaya erişilebilir.

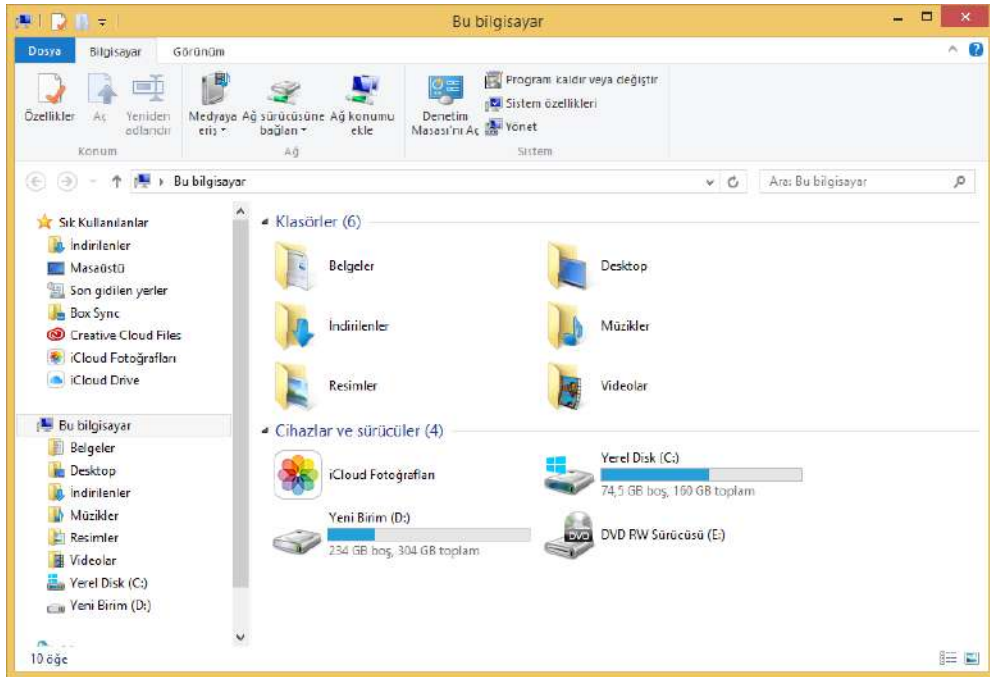
Görev çubuğunun konumu kullanıcı tarafından değiştirilebilir. Bu işlem görev çubuğundaki boş bir alanın fare ile tutularak ekranın diğer bir kenarına sürüklenmesiyle gerçekleşir. Görev çubuğunun bir kenarında başlangıç ekranı düğmesi bulunurken diğer kenarında ise tarih ve saat bilgilerinin ve hafızada sürekli yerleşik çalışan program simgeleri yer aldığı bildirim alanı bulunmaktadır.

Bu bilgisayar penceresi, bilgisayarda bulunan, hard disk, disket sürücü ve CD sürücüleri ile diğer saklama ünitelerine ulaşmayı sağlayan klasördür.

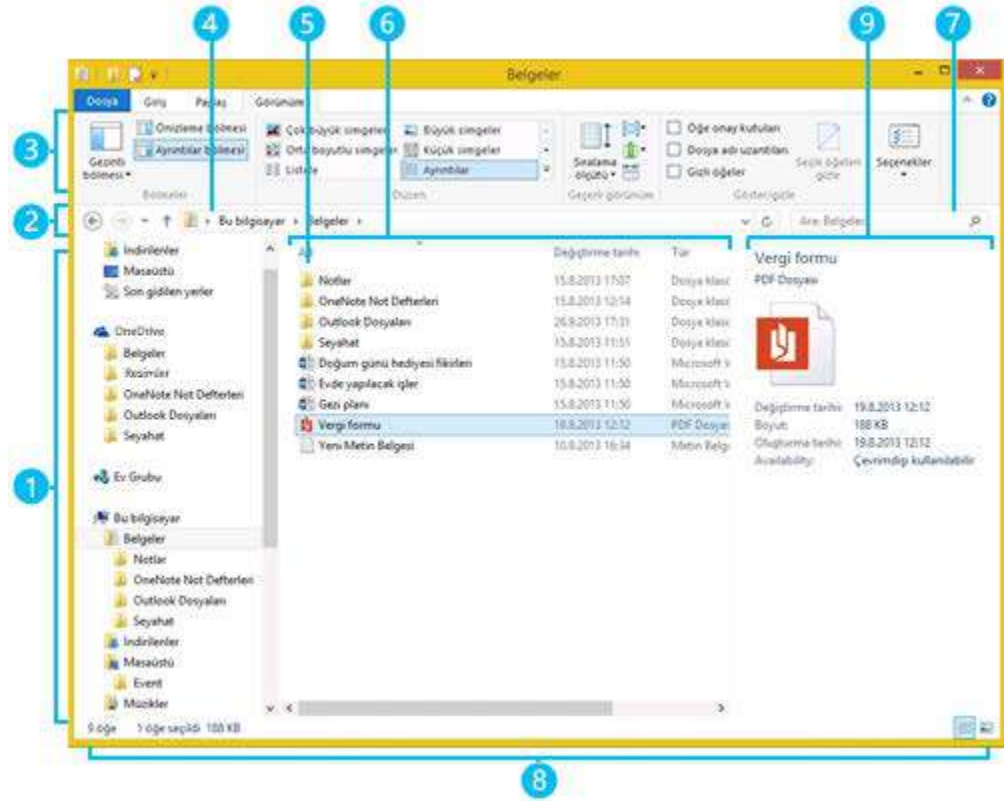
Bu Bilgisayar Penceresi

Windows 8'den önceki sürümlerde bulunan *Bilgisayar/Bilgisayarı* adlı konum Windows 8'le birlikte *Bu Bilgisayar* olarak adlandırılmaktadır. Bilgisayarda bulunan sabit disk, disket sürücü ve CD sürücüleri ile diğer saklama ünitelerine *Bu Bilgisayar* penceresinden erişilebilir. Ayrıca daha önce Kitaplıklar altında yer alan *Müzik*, *Belgeler*, *Resimler* ve *Videolar* klasörlerine de bu pencereden erişilebilir (Resim 17).

Resim 17. Bu Bilgisayar

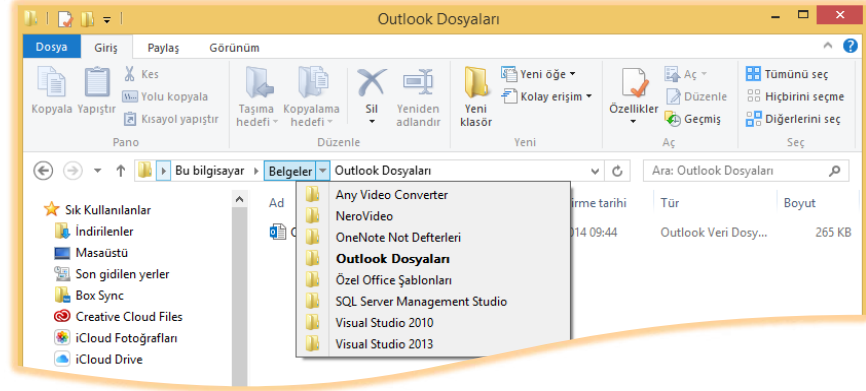
Bilgisayarda bulunan tüm dosya ve klasörlere göz atmak için kullanılan *Bu Bilgisayar* penceresi *Dosya Gezgini* olarak da adlandırılabilir. Aşağıda örnek bir dosya gezgini penceresi numaralandırılarak gösterilmiştir (Resim 18):

Resim 18. Dosya Gezgini

- Sol Bölme:** Bilgisayarda bulunan klasörler, bilgisayara bağlı cihazlar ve sürücüler ile ağda bulunan diğer bilgisayarlar gibi her konuma erişebilmek için kullanılan alandır. Gezinti bölmesi olarak da adlandırılan bu alan, içerisinde yer alan konumlara hızlı bir şekilde erişim sağlamak için kullanılmaktadır.
- Geri, İleri ve Yukarı Düğmeleri:** Görüntülenen son konuma veya arama sonuçlarına dönmek için *Geri* düğmesi, sonraki konuma gitmek için *İleri* düğmesi kullanılır. Görüntülenen klasörün kaydedildiği konumun açılması için de *Yukarı* düğmesi kullanılır.
- Şerit:** Kopyalama, taşıma, öğeleri e-posta ile gönderme veya görünümü değiştirme gibi birçok işlem şerit üzerinden gerçekleştirilebilir. Şeritte bulunan sekmeler seçili öğe için geçerli olan ek görevleri gösterecek şekilde tasarlanmıştır. Şeridi göstermek/gizlemek için dosya gezginin sağ üst kısmında bulunan ok kullanılabilir. Ayrıca **CTRL+F1** tuş bileşeni kullanılarak da şerit gizlenebilir ya da gösterilebilir.

- 4. Adres Çubuğu:** Herhangi bir konuma gitmek ya da konumu seçmek için kullanılır. Adres çubuğunda listelenen her bir klasör isminin üzerine tıklanarak bu konuma doğrudan erişim sağlanabilir. Ayrıca adresin bulunduğu klasör isimlerinin yan tarafında bulunan ok işaretine tıklanarak o depolama alanındaki diğer klasörlerin listesine de erişilebilir. Bu listede içindeki dosya ve klasörlerin görüntülediği klasör kalın harflerle yazılarak vurgulanır (Resim 19).

Resim 19. Adres Çubuğu

- 5. Dosya Listesi:** Geçerli klasörün içeriğinin ve arama sonuçlarının görüntülediği bölümdür.
- 6. Sütun Başlıkları:** Sütun başlıkları *Ayrıntılar* görünümünde görüntülenir. Sütun başlıkları sayesinde dosyalar veya klasörler *Ad*, *Değiştirme Tarihi*, *Tür* ve *Boyut* gibi kriterlere göre sıralanabilir.
- 7. Arama Kutusu:** Pencerede listelenen dosya ve klasörler içerisinde çeşitli anahtar kelimeler yardımıyla arama işlemi yapmak için arama kutusu kullanılır. Arama kutusu tıklandığı anda şeritte *Arama Araçları* bağlamsal sekmesi görüntülenir (Resim 20).

Resim 20. Arama Araçları Bağlamsal Sekmesi

Arama Araçları bağlamsal sekmesindeki seçenekler yardımıyla aramalara Değiştirme tarihi, tip, tür ve boyut gibi arama filtreleri eklemek mümkündür. Arama filtreleri bir dosya veya klasörün belirli bir özelliğine göre arama yapılmasını sağlar. Bu sayede daha hızlı bir arama işlemi gerçekleştirilebilir. Arama filtrelerinden herhangi biri seçildiğinde bu

Arama filtreleri dosya veya klasörün belirli özelliklere göre arama yapılmasını sağlamaktadır.

Arama kutusu karakter değişimine duyarlı olduğu için her bir karakter değişiminde liste yenilenmekte ve anahtar kelimeyle tutarlı olan nesneler görüntülenmektedir.

filtreye ilişki seçenekler görüntülenmekte ve filtreleme kriterlerinin belirlenmesi istenmektedir.

Arama kutusunda arama yapmak için anahtar kelimelerin yazılıp ENTER tuşunun kullanılması yeterlidir. Ayrıca arama kutusu karakter değişimine duyarlı olduğu için her bir karakter değişiminde liste yenilenmekte ve anahtar kelimeyle tutarlı olan nesneler görüntülenmektedir.

Aranan dosya adı tam olarak bilinmiyorsa "*" ve "?" olarak iki joker karakter kullanılabilir.

"*" karakteri bilinmeyen bir grup karakteri ifade ederken,

"?" karakteri bilinmeyen tek bir karakteri ifade eder.

Örneğin; arama kutusuna:

"*mir*" anahtar kelimesinin yazılması dosya ismi içerisinde "mir" ifadesi geçen nesnelerin listelenmesini sağlar.

"?nes" anahtar kelimesinin yazılması 4 karakterden oluşan dosya isminin son 3 karakterinin "nes" olan nesnelerin listelenmesini sağlar.

"b*.d*" şeklindeki bir arama ölçüsü, adı C ile uzantısı D ile başlayan tüm dosyaların listelenmesini sağlar (Ör: belgem.docx).

8. **Durum Çubuğu:** Bir konumda bulunan öğelerin toplam sayısını ya da seçili öğelerin sayısının ve toplam boyutlarının görüntülediği bölümdür.
9. **Ayrıntılar/Önizleme Bölmesi:** Seçili dosyaya ilişkin yaygın özellikler Ayrıntılar bölümünde görüntülenir. Ayrıntılar bölümünü görüntülemek için şeritte yer alan *Görünüm* sekmesinden *Ayrıntılar bölümü* seçeneği kullanılır. Benzer şekilde *Önizleme bölümü* de seçili dosya içeriğinin görüntülediği alandır. Bu bölme görüntülemek için de Ayrıntılar bölümündeki yolun aynısı izlenebilir.

Dosya gezginindeki şerit yapısında *Giriş, Paylaş ve Görünüm* adında 3 sekme bulunmaktadır. Bu sekmler sayesinde dosya ve klasörlerle ilgili birçok işlem kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Sekmeler, gruplardan oluşmaktadır ve benzer görevleri yerine getiren komutlar aynı grup içerisinde yer almaktadır.

Giriş sekmesi: *Pano, Düzenle, Yeni, Aç ve Seç* olmak üzere toplam 5 gruptan oluşmaktadır. Bu sekmedeki seçenekler yardımıyla dosya veya klasörler seçilebilir, kopyalanabilir, başka bir konuma taşınabilir, silinebilir veya yeniden adlandırılabilir. Ayrıca yeni bir belge veya klasör oluşturma işlemleri de bu sekmedeki seçenekler kullanılarak yapılabilir (Resim 21).

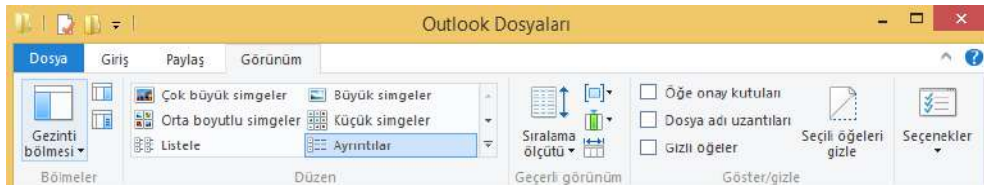
Resim 21. Giriş Sekmesi

Paylaş sekmesi: *Gönder ve Bununla paylaş* gruplarından oluşan bu sekmedeki seçenekler yardımıyla seçili öğe ya da öğeler bir e-posta eki olarak gönderilebilir, sıkıştırılabilir, bir diske yazdırılabilir veya başkalarıyla paylaşılabilir. Ayrıca Gelişmiş Güvenlik seçeneği kullanılarak da dosya paylaşım ayarları özelleştirilebilir (Resim 22).

Resim 22. Paylaş Sekmesi

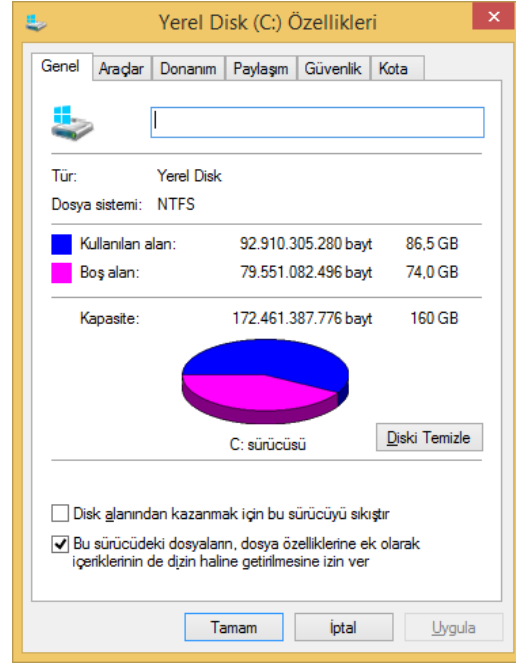
Görünüm sekmesi: *Bölmeler, Düzen, Geçerli görünüm ve Göster/Gizle* olmak üzere 5 gruptan oluşmaktadır. Bölmeler grubundaki seçenekler gezinti, ayrıntılar ve önizleme bölmelerinin görünürlük özelliklerini belirler. Diğer gruplar ise dosya listesindeki öğelerin simge boyutlarının büyüklüğünü ve neye göre sıralanacağını belirlemede kullanılan seçenekleri barındırır (Resim 23).

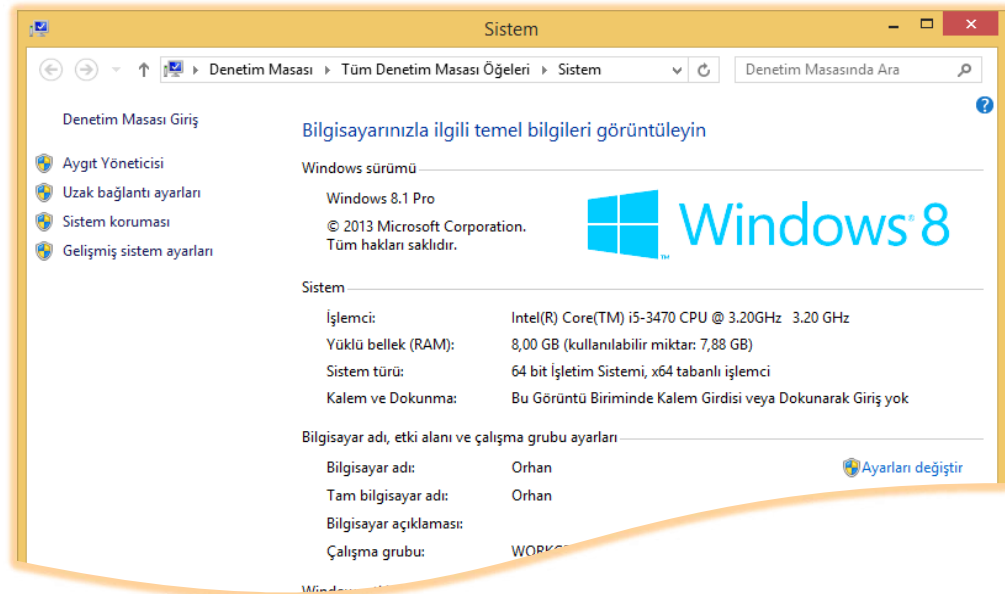
Resim 23. Görünüm Sekmesi

Bu bilgisayar penceresi kullanarak sürücü özellikleri hakkında bilgi almak da mümkündür. Bu bilgisayar penceresinde listelenen sürücü isimlerinin üzerine sağ tıklanarak görüntülenen sağ tuş menüsünde bulunan **Özellikler** seçeneği kullanarak, sürücü bilgilerinin yer aldığı bir iletişim kutusu görüntülenir (Resim 24). Bu iletişim penceresinden sürücünün disk alanı hakkında bilgi edinilebilir, sistem hataları denetlenebilir, güvenlik ayarları düzenlenebilir veya paylaşım seçenekleri özelleştirilebilir.

Masaüstünde yer alan Bu bilgisayar simgesi sağ tuş menüsündeki **Özellikler** seçeneği **Sistem** penceresinin görüntülenmesini sağlar. Bu pencere yardımıyla bilgisayarda yüklü olan işletim sistemi bilgisine, işlemci özellikleri ve ana bellek boyutu gibi bilgilere erişilebilmektedir (Resim 25).

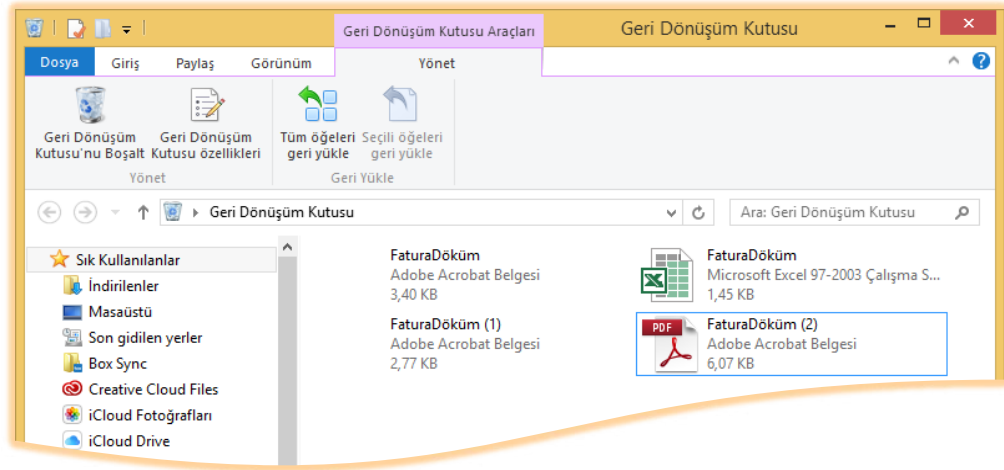
Resim 24. Sürücü Özellikleri

Resim 25. Sistem Penceresi

Geri Dönüşüm Kutusu

Bilgisayardan silinen dosya ve klasörlerin tekrar geri alınabilmesi için tutuldukları klasördür. Geri dönüşüm kutusuna gönderilen nesneler bilgisayardan tamamen silinmez. İstenildiği zaman geri yükleme işlemi yapılarak silinen dosyalar tekrar kullanılabilir. Silinen nesnelerin geri yüklenmesi için geri dönüşüm kutusu simgesi çift tıklanarak açılan pencereden kurtarılacak öğe ya da öğeler seçilir ardından seçili öğeleri geri yükle komutu kullanılır (Resim 26).

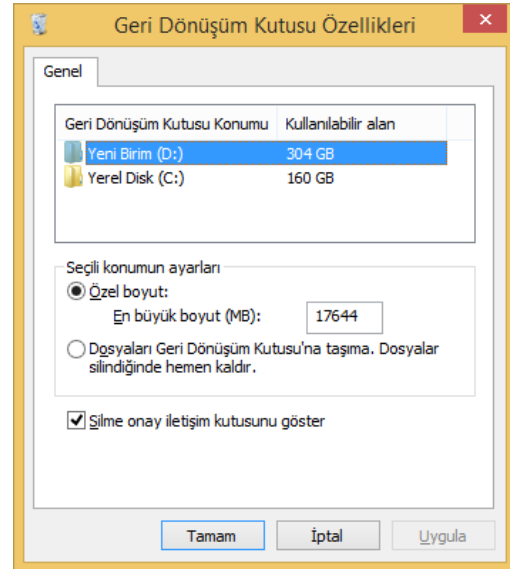
Resim 26. Geri Dönüşüm Kutusu Özellikleri

Geri dönüşüm kutusunun kapasitesi kutu simgesinin sağ tuş menüsündeki özellikler seçeneği yardımıyla ayarlanabilir.

Bilgisayardan silinen tüm dosya ve klasörler otomatik olarak geri dönüşüm kutusuna gönderilmektedir. Sabit diskin belirli bir kısmı geri dönüşüm kutusunun kullanımı için ayrılır. Varsayılan değer olarak bu kısım, sabit diskin %10'luk bir bölümüdür. Ancak bu yüzde, artırılıp azaltılabilir. Geri dönüşüm kutusunun kapasitesini ayarlamak için geri dönüşüm kutusu simgesinin sağ tuş menüsündeki özellikler seçeneği kullanılır. Özel boyut alanına istenilen değer verilerek atama yapılabilir (Resim 27).

Herhangi bir nesne silinirken *shift* tuşu basılı tutulursa, geri dönüşüm kutusu kullanılmaz, nesne doğrudan geri alma imkânı olmayacak şekilde kalıcı olarak silinir.

Resim 27. Geri Dönüşüm Kutusu Özellikleri

Özet

- Windows 8 işletim sistemi daha önceki Windows sürümleri gibi temelde pencereler üzerinden işlemlerin yapılmasının yanısıra yeni bir kullanıcı arayüzüne sahiptir. Bu arayüz başlangıç ekranı olarak adlandırılmaktadır.
- Windows işletim sistemlerinde bilgiler dosyalar içerisinde saklanmakta ve dosyalar klasörlenebilmektedir. Tüm dosya ve klasörler bir sürücü altında yer almaktadır.
- Windows 8 işletim sisteminde masaüstü arkaplanı resmi, başlangıç ekranı rengi, uygulama sesleri gibi birçok özellik kullanıcı isteğine göre özelleştirilebilir.
- Windows 8 işletim sistemi çalıştırıldığında kullanıcılarını yeni bir arayüz olarak tasarlanan başlangıç ekranı karşılamaktadır.
- Başlangıç ekranından Masaüstü kutucuğu tuklanarak masaüstü görünümüne geçilebilir.
- Masaüstü görünümü kullanılarak, kullanıcılar çeşitli programları çalıştırabilir, dosya ve klasörlere erişim sağlayabilir veya internet vb. ağ yapılarına ulaşabilir.
- Masaüstü ekranının bir köşesinden diğer bir köşesine kadar uzanan çubuk Görev Çubuğu olarak adlandırılmaktadır.
- Başlangıç ekranı düğmesi, program veya uygulama simgeleri, tarih-saat bilgisi ve bildirim simgeleri görev çubuğu üzerinde bulunur.
- Windows 8'den önceki sürümlerde bulunan *Bilgisayar/Bilgisayarım* adlı konum Windows 8'le birlikte Bu Bilgisayar olarak adlandırılmaktadır.
- Bu bilgisayar penceresi kullanılarak bilgisayardaki tüm dosya ve klasörlere erişilebilir ve bunlar içerisinde arama yapılabilir.
- Bilgisayardan silinen dosya ve klasörlerin tekrar geri alınabilmesi için tutuldukları klasör Geri Dönüşüm Kutusu olarak adlandırılır.

Değerlendirme sorularını sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan “bölüm sonu testi” bölümünde etkileşimli olarak cevaplayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

- I. Dosya
II. Sürücü
III. Klasör
Yukarıdaki nesnelerin hiyerarşik yapısı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?
a) II – III – I
b) II – I – III
c) I – II – III
d) I – III – II
e) II – I – III
- Bilgisayarda arama yaparken son üç harfi “AÖF”, uzantısı “.docx” olan dosyanın arama kriteri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?
a) ATAAÖF.docx
b) *AÖF*.docx
c) *AÖF.docx
d) AÖF***.docx
e) AÖF.***
- Ekranın anlık görüntüsünü panoya kopyalamak için kullanılan tuş aşağıdakilerden hangisidir
a) Scroll Lock
b) Space Bar
c) Print Screen
d) Back Space
e) Pause/Break
- Windows 8 arayüzü masaüstü ve simgelerin dışında diye adlandırılan bileşenlerden oluşmaktadır.
Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
a) Uygulama
b) Canlı kutucuklar
c) Sürücü
d) Dosya
e) Klasör

5. Bilgisayar kullanılırken herhangi bir ekrandan masaüstü görünümüne dönmek için aşağıdaki tuş bileşenlerinden hangisi kullanılmalıdır?

- a) + A
- b) + B
- c) + C
- d) + D
- e) + M

6. I. Resimli parola

II. Uygulamalar

III. Başlangıç ekranı

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Windows 8 işletim sistemi ile birlikte gelen yenilikler arasında yer alır?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) I ve II
- d) II ve III
- e) I, II ve III

7. I. Nesneleri doğrudan silmek için Shift+Delete tuş bileşeni kullanılır.

II. Geri dönüşüm kutusuna gönderilen nesneler bilgisayardan tamamen silinir.

III. Geri dönüşüm kutusunun disk kullanım alanı değiştirilemez.

Geri dönüşüm kutusuna ilişkin yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) I ve II
- d) II ve III
- e) I, II ve III

8., geçerli klasörün içeriğinin ve arama sonuçlarının görüntülendiği bölümdür.

Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- a) Şerit
- b) Gezinti bölmesi
- c) Ayrıntılar bölmesi
- d) Dosya listesi
- e) Önizleme bölmesi

9. I. Mobil aygıtlarda kullanılabilir.
II. Eski Windows sürümlerine göre daha yavaş açılır.
III. Dokunmatik ekran desteğine sahiptir.
Windows 8 işletim sistemiyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?
- a) Yalnız I
 - b) Yalnız II
 - c) I ve III
 - d) II ve III
 - e) I, II ve III
10. Açık olan ve çalışan program veya uygulamalar üzerinde düğme şeklinde görünmektedir.
- Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
- a) Adres çubuğu
 - b) Görev çubuğu
 - c) Durum çubuğu
 - d) Bildirim alanı
 - e) Sütun başlıkları

Cevap Anahtarı

1.A, 2.C, 3.C, 4.B, 5.D, 6.E, 7.A, 8.D, 9.C, 10.B

EK - 1

FARE KULLANIMI

WINDOWS'un vazgeçilmez yardımcı giriş aracı, farelerdir. Başlangıçta, kullanıcının sağ eli ile fareyi kumanda edeceği varsayımından hareket edilmiştir.

Fareler Windows'un vazgeçilmez veri giriş araçlarıdır. Farenin etkin bir şekilde kullanımı Windows 8'in kullanımını kolaylaştıracaktır.

Ekranda görüntülenen tüm öğeler, fare aracılığıyla yönetilebilir. Bu durum, hiçbir komutu ezberlemeden işletim sistemini kullanabilme olanağı verir. Ekranda görülen ok şeklindeki fare simgesine *İmleç* ya da *İşaretçi* denir. Ekrandaki imlecin hareketi, farenin hareketiyle doğru orantılıdır.

Fare üzerinde iki veya üç düğme bulunur. Bu düğmelerden birisi *sol*, diğeri *sağ* düğmedir. Ortada ise *tekerlek* denilen kaydırma düğmesi bulunur. Windows standart olarak kullanıcının sağ eli ile fareyi kumanda edeceği varsayımından hareket edilmiştir. Ancak kullanıcı fareyi sol elini kullanmak istediğinde gerekli ayarlamalar yapılmak suretiyle sol ele uygun olarak işlevsel düğmelerin görevleri değiştirilebilir.

Bu kitaptaki anlatımlarda sıkça kullanılan fare ile ilgili ifadelerin anlamları şöyledir (Farenini sağ el kullanımına göre ayarlandığı varsayılmaktadır.);

- *Fare sol düğmesi*; bir nesneyi seçmek, taşımak ya da komut vermek gibi işler için kullanılır.
- *Fare sağ düğmesi*; özelliklere kolayca ve çabuk erişmek için kısayol menülerini görüntülemeye kullanılır.
- *Tıklama*; farenin sol düğmesinin kısa süreli olarak basılıp bırakılması demektir. Bu eylem genellikle bir nesneyi seçmek, bir komutu uygulamak için kullanılır. Başka bir deyişle bir menüde, tıklama yapılır ise tıklanan komut çalıştırılmış olur. Fare bir nesne üzerindeyken o nesne seçilmiş olur.
- *Çift Tıklama*; fare hareket ettirilmeden, sol düğmenin seri olarak iki kez basılıp bırakılması demektir. Bu işlem daha çok masa üstündeki veya program grupları pencerelerindeki *simgeleri çalıştırmak için kullanılır*.
- *Sürükleme*; farenin sol düğmesi basılı tutulurken, farenin hareket ettirilmesidir. Bu işlem daha çok pencereleri veya simgeleri ekranın başka bir yerine taşımak için kullanılır.
- *Özel Sürükleme*; farenin sağ düğmesinin basılı tutulurken farenin hareket ettirilmesidir. Taşınan öğeler için menü seçenekleri sunar. Her simge için farklı alt menü seçenekleri bulunabilir. Örneğin Windows 8 işletim

sisteminde fare yardımıyla pencerelere yönelik aşağıdaki işlemler yapılabilir:

- *Pencereyi tam ekran yapma*; herhangi bir pencerenin ekranın üst kısmına doğru sürüklenerek bırakılması işlemidir. Bu işlem sonucunda fare ile taşınan pencere tam ekran modunda görüntülenir.
- *Pencereyi sağa/sola taşıma*; herhangi bir pencerenin ekranın sol veya sağ kısmına doğru sürüklenerek bırakılması işlemidir. Bu işlem ile pencere ekranın sağ veya sol yarısına konumlandırılır. Özellikle iki farklı belge ile çalışmak isteyen kullanıcılar için ideal bir seçenektir.

EK - 2

KLAVYE KULLANIMI

Windows işletim sistemi için kullanılan veri giriş birimlerinden bir diğeri de klavyedir. Bilgisayarı etkin bir şekilde kullanabilmek için klavye ve üzerindeki fonksiyon tuşlarının ne anlama geldiği iyi bilinmelidir. Genel yazma tuşları dışında kalan tuşların fonksiyonlarına kısaca değinilmiştir.

Fonksiyon Tuşları: Klavyenin en üstünde F1, F2, , F12 sırasında yer alırlar. Kullanılan programa göre farklı fonksiyonlar yüklenebilen tuşlardır. Hangi işlevi gördükleri program tarafından kullanıcıya bildirilir.

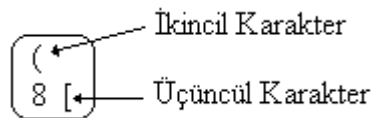
Esc: Yapılmakta olan bir işlemi iptal etmek amacıyla kullanılır. İletişim pencereleri kapatmanın bir yolu da bu tuşu kullanmaktır.

Tab: İletişim pencereleri içerisinde bulunan bölgeleri düğme ve sekmeleri sıralı bir şekilde dolaştıran tuştur. Ayrıca editör programları içerisinde işaretçiyi belirli aralıklarla ilerletir. SHIFT tuşu ile birlikte kullanıldığında, ilerleme yönü tersine çevrilir. Yani TAB tuşu ile soldan sağa ilerlenirken, SHIFT + TAB tuşları kullanıldığında sağdan sola ilerlenir veya bir iletişim penceresinin bölgelerini dolaşırken, SHIFT + TAB tuşları kullanılırsa bir önceki bölgeye dönülür.

Backspace: İşaretçinin solunda bulunan karakterleri siler.

Caps Lock: Genel yazma tuşları içerisinde bulunan alfabetik karakterlerin sürekli büyük harfle yazılmasını sağlayan tuştur. Tuşun aktif olduğu, klavyenin sağ üst köşesinde bulunan veya bazı klavyelerde tuşun kendi üzerinde bulunan ışığın yanmakta olmasıyla anlaşılır. Tekrar basıldığında pasif duruma döner ve ışık söner.

Enter: Yazılı bir komutun işleme konulması veya editör programlarında paragraf yapmak için kullanılır. İletişim pencerelerinde aktif olan düğmeye yüklenen görevin icrası için de kullanılır.

Shift: Genel yazma tuşları içerisinde bulunan alfabetik karakterlerin büyük harfle yazılması için ve bazı tuşlar üzerinde bulunan ikincil karakterlerin çıkartılması için basılı tutularak kullanılır. Basılı tutulduğu sürece büyük harf ve ikincil karakter yazma devam eder. Sürekli büyük harf ile yazılacak ise CAPS LOCK tuşu kullanılmalıdır.

Shift + Sol Tık: Görev çubuğuna sabitlenmiş programlardan birine shiftle beraber tıklanırsa, programın yeni bir görüntüsü çalışır. Normal tıklandığında ise daha önceden açılmış pencere görüntülenir.

Alt Gr: Üçüncül karakterlerin çıkartılmasında kullanılır. Başka tuş kombinasyonlarında görev yapar.

Alt: Pencere içerisinde veya menülere sahip bir programda, menüleri aktif hale getirmede kullanılır. Genelde başka tuşlarla birlikte fonksiyonlar da icra eder.

Windows Tuşu: Windows uyumlu klavyelerde, klavyenin en alt sırasında Alt Gr ve Alt tuşlarının yanında üzerinde Windows logosunun olduğu tuştur. Windows 8 işletim sisteminde başlangıç ekranı ve masaüstü arasında geçiş için sıkça kullanılır.

Windows + Home: Aktif pencere dışındaki bütün pencereleri görev çubuğuna saklar.

Windows + Yukarı: Aktif pencereyi büyütür.

Windows + Aşağı: Aktif pencereyi küçültür.

Windows + Sağ/Sol: Aktif pencereyi sağa veya sola yapıştırır.

Windows + T: Görev çubuğuna iğnelenmiş nesneler arasında gezinmeyi sağlar.

Windows + P: Sunum seçeneklerini ayarlamanızı sağlar (Resim 28).

Windows + Tab: Açık olan uygulama, klasör veya nesneler arasında geçiş sağlar.

Windows + (+/-) : Büyütecini çalıştırır ve yakınlaşıp uzaklaşmanızı sağlar.

Ctrl: Tek başına bir görevi olmayan tuştur. Anahtar tuş olarak başka tuşlarla birlikte kullanılır. Bazı programlar içerisinde belirtilen bir tuşla kullanıldığında program tarafından belirlenen işlemi yapar. Örneğin, Word programında **Ctrl+S** kısa yolu, "Kaydet" anlamına gelmektedir.

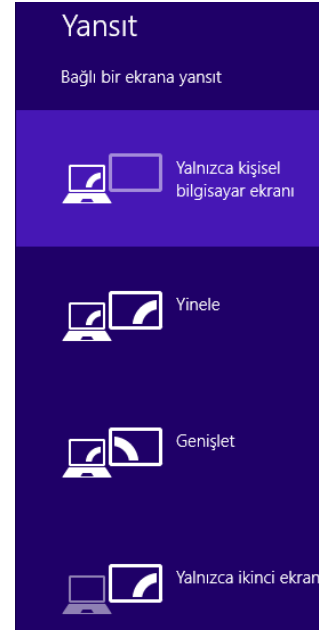
Spacebar: Kelimelerin arasına boşluk vermek için kullanılır.

Insert: Araya karakter eklemek için kullanılır. İşaretçi, ekleme yapılacak yere getirildikten sonra, bu tuşa basılır ve ekleme yapılır. Bu şekilde daha önceden yazılı olan yazılar sağ ötelenir ve silinmezler. **Insert** tuşu kullanılmadan yapılırsa, önceden yazılı olanların üzerine yazılır.

Delete: İşaretçinin sağındaki karakterleri siler.

Home: İşaretçiyi bulunduğu satırın başına taşır.

End: İşaretçiyi bulunduğu satırın sonuna taşır.

Resim 28. Ekran Görüntüsü Yansıtma Seçenekleri

Page Up: Birden fazla sayfadan oluşan belgelerde veya bir ekrana sığamayacak kadar uzun sayfadan oluşan dokümanlarda sayfanın üst taraflarını görmek için kullanılır.

Page Down: Birden fazla sayfadan oluşan belgelerde veya bir ekrana sığamayacak kadar uzun sayfadan oluşan dokümanlarda sayfanın alt taraflarını görmek için kullanılır.

Print Screen: Windows ve altında çalışan programlarda ekranın anlık görüntüsünü panoya kopyalamada kullanılır. **Alt+Print Screen** tuş bileşeni ise sadece aktif olan pencereyi kopyalar. Bu kopyalanan resimler daha sonra belge içinde kullanılabilir veya resim editörleriyle düzeltilebilir.

Scroll Lock: Bazı programlarda ekranı sağa veya sola kaydırarak görünmeyen diğer kısımların ekranda görünmesini sağlar. Aktif olduğu, klavyenin üzerindeki kendine ait ışığın yanmasından anlaşılır. Tuşa tekrar basıldığında ışık söner.

Pause/Break: Komutun çalışmasına ara verir, tekrar basıldığında veya ENTER yapıldığında komutun çalışması kaldığı yerden devam eder.

Num Lock: Nümerik tuşların kullanılmasını sağlar. Işıklı bir tuştur. Aktif olduğu, klavyenin üzerindeki kendine ait ışığın yanmasından anlaşılır. Işığının yanık olduğu durumda, nümerik tuşlardaki rakamlar kullanılır. Işık sönmüş durumda ise, nümerik tuşlar üzerindeki ikinci görevler olan yön tuşları ve yön tuşları üzerindeki altı grup tuşun görevleri icra edilir.

Tuş kombinasyonları/bileşenleri belirtilirken, “+” işareti kullanılmaktadır. Kombinasyon olarak, birden fazla tuş kullanıldığında iki veya üç tuşa eş zamanlı olarak basmak anlaşılmamalıdır. Anahtar olarak kullanılan SHIFT ve/veya CTRL tuşlarına uzun süre basılı tutmakta herhangi bir sakınca yoktur. Bu ne nedenle SHIFT ve/veya CTRL tuşlarıyla oluşturulan kombinasyonlarda bu tuşlara birer parmakla basılı halde iken son kombinasyon tuşunu bir kez tıklamak yeterli olacaktır.

Klavye Tuşları ve Türleri

Fonksiyon Tuşları

